

phylogenetische wordingsleer van het gewervelde dier, als reflex-machinerie. Het vooreinde van het dier, de kop, is de aangewezen plaats voor de ontwikkeling der „long-distance receptors”, gezichts-, reuk-vermogen, die reeds op afstand het komende medium voor het individu onderzoeken. Hoe hoger het dier staat, des te meer invloed op het geheele stelsel erlangen deze. De nervus opticus alleen bevat meer vezelen dan alle achterwortels te zamen! De complexiteit der hersenen berust op de veelheid der verbindingen dezer sensorische bundels met de uit het ruggemerg opstijgende huid- en spier-gevoelgeleiders.

De op het spinaaldier gesuperponeerde, over de hersenschors gaan, de reflexen verleenen het integraal-individu die plasticiteit, benodigd voor het steeds weer aanleeren van nieuwe bewegingen.

Terecht erkent de schrijver, dat wij van de physiologie van de kleine hersenen tenslotte nog niets weten. L. J. J. MUSKENS.

J. VON MICKULICZ und W. KÜMMEL, *Die Krankheiten des Mundes*. Dritte Auflage, neu bearbeitet von W. KÜMMEL. Jena, GUSTAV FISCHER, 1912. Prijs: 9 mark, geb. 10 mark.

Niettegenstaande de beteekenis der mondziekten is dit gebied van specieele pathologie nog altijd zeer verwaarloosd. Aldus schreef VON MICKULICZ in het voorwoord van den eersten druk van dit voortreffelijk handboek. De oorzaak zag hij daarin, dat zoowel de internist als de heelkundige, de laryngoloog als de tandarts, de paediatr als de dermatoloog rechten op dit gebied doen gelden en het tengevolge daarvan door niemand ten volle wordt beheerscht.

Dat deze toestand naar mijn meening niet wordt gewijzigd door het opkomen der nieuwe specialiteit, de stomatologen, die in de praktijk tandartsen zijn, heb ik reeds vroeger in dit blad betoogd.

In ieder geval is voor al de genoemden kennis der mondziekten van het grootste belang en kan hun allen het handboek van KÜMMEL met zijn scherpe indeeling, zijn duidelijke beschrijvingen, zijn vele goede afbeeldingen ten zeerste worden aanbevolen.

Slechts drie jaar zijn verlopen sedert het verschijnen van den tweeden druk. De schrijver heeft het werk naar de eischen des tijds bijgewerkt zonder dat ingrijpende veranderingen hebben plaats gevonden. Een belangrijke uitbreiding alleen onderging de literatuur-lijst, die voor wetenschappelijke naspeuringen in een ware behoefte voorziet. Immers om de bovengenoemde reden is in geen enkel vak de literatuur zóó verstrooid als die der mondziekten. H. BURGER.
